

Prameny jistoty

Jak to vypadá, když si dva podnikavci koupí zadluženou obec

□ IVANA SVOBODOVÁ / FOTO MILAN JAROŠ, PRAMENY

Zastávka léčebna. A za ní v lese vřídla.

Autobus projede kolem sochy svatého Jana Nepomuckého a zastaví na konečné u vchodu do bývalé radnice. Nikdo ze stovky místních z něj v odpoledne všedního dne nevystupuje. A nikdo nenasedá, když se po dvou hodinách vrací po hrboлатé silnici z obce Prameny zpátky do Mariánských Lázní kolem řady okálových domů z osmdesátých let minulého století a míjí zavřený křiklavě oranžový penzion, který tu čeká na lepší časy. Za posledními domky řidič koutkem oka registruje hromadu suti pokrytou sněhem, která kdysi ještě ve tvaru lázeňského domu symbolizovala rozmach: Prameny byly až do druhé světové války bohatým lázeňským městečkem s více než tisícovkou obyvatel. Později odpoledne dalším spojem přece jen přijíždí hrstka lidí z práce a jedno dítě ze školy.

Obec v oblasti Sudet s historií bohatou na vzestupy i pády se už pár let drží ve druhé kategorii – po nenaplněných a draze zaplacených plánech z devadesátých let na zbohatnutí z místních minerálních pramenů se dostala do exekuce a její dluhy přesáhly 100 milionů korun. Pohledávky koncem minulého roku skupili dva ruští podnikatelé a nikdo neví, co bude dál. Pokud by jim Prameny měly platit z obecního rozpočtu, bude účet zablokovaný ještě spoustu let. Dvěma prvňákům, jejichž rodiny v obci navzdory mizerii stále žijí, by v době, kdy by se vesnice mohla znovu nadechnout a platit si zase sama pouliční osvětlení, táhlo na osmdesátku.

Už to běží

Prameny mají hned dvě radnice, ale obě jsou bývalé. Do zrenovované žluté bu-

dovy kousek od zastávky se bývalý starosta Václav Brenner už nestihl přestěhovat, svůj úřad v roce 2009 opouštěl po 15 letech z bílé budovy o kousek dál. A oba domy musela zadlužená obec prodat. Současná starostka, která se vlády v obci ujala po třech letech, kdy zkrachovalou vesnici řídil dosazený státní správce, úřaduje už třetí rok z domova. Cestou do provizorní kanceláře jsou všude znát stopy bývalého života: na budově je nápis „Smíšené zboží“, obchod tu ale už dávno není a nad zavřenými dveřmi vedle bledne nápis „Hospoda“. Na oknech staré radnice visí zapomenuté lejtstro z roku 2011, v němž někdejší ministr vnitra vyhlašuje termín mimořádných voleb, do kterých se, stejně jako při desítkách jiných pokusů, nikdo z místních nepřihlásil. Vzápětí si na starost obec se stamilionovým dluhem se tři roky nikomu nechtělo. ►

► Bývalý starosta Václav Brenner už tady dávno nebydlí, po krachu jeho plánu na vybudování stáčírny minerálek, který skončil exekucí obecního majetku a ohromnými dluhy, se odstěhoval o 30 kilometrů dál, chová včely a ovce a s vesnicí, kterou 15 let vedl, nechce mít nic společného. „Je zhrzený, všechno mu kladou za vinu, ale on to myslel dobře. I my jsme se nechali přesvědčit, že investor to tady vybuduje a že z toho budeme mít užitek, věřili jsme tomu všichni,“ říká kousek od tabule s nápisem Prameny starší paní s taškou v ruce. Plány z devadesátých let skutečně vypadaly nadějně: nejdříve francouzský investor – a pak další – sliboval obci z „vytěžených“ vod skoro 20 milionů ročně. To je tu nebyvalé bohatství, obec je zvyklá žít z rozpočtu 1,5 milionu. Výkupy pozemků, 15 průzkumných vrtů, licence, zkoušky vody, všechno to, co obec připravovala, aby investora nalákala na skvělou kvalitu místních pramenů, však přišlo vniveč – investoři změnili plány a ten poslední, který obec dlouho vodil za nos, se nakonec ukázal být zadluženým hochštaplerem. „Když už jsme to rozjeli, nešlo vystoupit, a tak jsme dál podporovali starostu, aby v jednání s investory pokračoval. Skončilo to katastrofálně, teď

čera. Když se v obci hledal někdo, kdo by byl ochotný dělat starostu, byla to právě místní hospodská, paní Rosenbergová, kdo přišel s tím, že má šikovnou dceru a ta že by to vzala – šestadvacetiletá Michala byla zrovna bez práce, živila se příležitostně jako servírka.

Pramenští ji spolu se čtyřmi dalšími zastupiteli zvolili do čela obce v roce 2012. „Hned jsme s ředitelem krajského úřadu začali pracovat na oddlužení obce, objíždět věřitele a zjišťovat, za kolik by byli ochotni pohledávku prodat, a jednat s ministerstvem financí o nějaké půjčce pro obec,“ vzpomíná na svůj start Michala Málková a pouští starší kopírku v rohu místnosti, kterou dostala darem od jednoho z občanů. Plat starostky 28 tisíc korun dostává zatím od ministerstva financí a ministerstvo platí i účty za elektřinu v lampách veřejného osvětlení a odvoz odpadu. Na pomoci státu se jí dohodnout nepodařilo a pak se objevil pan Vajner, jak říká starostka, a začal ty pohledávky skupovat. Zaměstnanec společnosti Vemex, což je dceřiná firma ruského státního dodavatele plynu Gazprom, který Kreml používá jako nástroj své moci, představil vesnici v místní hospodě nejdřív plán na stáčírnu a později na dětskou ozdravovnu. Tento měsíc vyšlo najevo, že společnost Real Aspekt už není jen držitelem dluhů Pramenů, ale souběžně potichu koupila pozemky, na nichž jsou vrty minerálek.

Místní překvapilo, že „ten ruský projekt“ už postoupil tak daleko. Ale ne všechny. „Já jsem věděla, že to chce koupit. Řekla jsem mu – vaše věc. Ale co tam chce dělat, to fakt nevím,“ vysvětluje starostka. A neví ani to, že dalším představitelem Real Aspektu kromě Dmitrije Vajnera, kterého osobně zná, je od loňského května i další ruský občan Rinat Juzejev. Neví, jestli i ten, stejně jako jeho společník Vajner, nepracuje pro Gazprom, ani čím se tento věřitel obce živí. Neví, jestli si tohle území náhodou přes tyto dva své občany nekupuje ruský stát. A neví, kde se ty desetimiliony na pohledávky ve firmě Real Aspekt s účetní ztrátou deset milionů korun vzaly. Na to se prý neptala. V létě si obec od firmy Real Aspekt navíc půjčila další peníze – 1,7 milionu na tři roky na zaplacení dluhu u VZP. „Já přece nemůžu mluvit do toho, kdo si kupuje pohledávky. Jednám jen s panem Vajnerem a ten na mě působí dobře. A Gazprom? To tady lidi moc nezajímá.“

Tajemný investor

Společnost Real Aspekt má od chvíle, kdy skupuje pohledávky a pozemky v obci Prameny, dva společníky – od roku 2007 byl jejím majitelem Dmitrij Vajner, který v Česku žije a pracuje pro dceřinou firmu Gazpromu už 18 let, oženil se tu a vychovává dvě děti v předměstské obci Karlových Varů jmé-

nem Dalovice. Tím druhým je od května loňského roku Rinat Juzejev, ten podle obchodního rejstříku bydlí v ruské Samaře, ale ve skutečnosti už nějakou dobu pobývá v Karlových Varech. V Česku spoluvlastní firmu RID Investment, do níž předloni vložil půjčku 27 milionů korun a vzápětí za ni firma koupila bývalé sídlo Komerční banky v centru Karlových Varů. Dům je dnes prázdný a nic se v něm neděje. A poslední firma, v níž ho lze nalézt, dává tušit, že se v Česku chce usadit nejspíš natrvalo. Přes společnost Poseidon Group, do níž vložil – opět půjčkou své vlastní firmě – přes 20 milionů korun, si postavil luxusní vilu v Dalovicích hned vedle domu Dmitrije Vajnera. Velká šedá krabice se tyčí na kopci nad Dalovicemi a má tu zaručeně nejlepší výhled do okolní krajiny. Je těsně před kolaudací a rozměrná terasa už čeká jen na osazení bazénem. Sousedé tu pana Juzejeva znají, podle nich se sem stěhuje i se svou samarskou rodinou.

Slované kolem nás

V nedostavěném domě nikdo není a ze sousedního hnědo-bílého domu postaveného v podobně hranaté strohé eleganci se ze zvukon ozve paní Vajnerová: manžel nechce s nikým o ničem mluvit.

Později v e-mailu Dmitrij Vajner píše, že chce v Pramenech stáčet minerálku a že Česko považuje za bezpečný domov. Otázky na jeho zaměstnavatele v Kremlu mu připadají xenofobní, s Prameny prý nemá Vemex ani jeho ruská matka Gazprom nic společného a rozhodně odmítá odpovědět na tu nejpodstatnější: kde se ve společnosti Real Aspekt vzaly peníze na skupování pohledávek, které se v ní objevily s příchodem kolegy Juzejeva. Stejně jako v dalších společnostech, do nichž Juzejev vstoupil – všude účetnictvím prošly desetimiliony.

Podle ruského rejstříku je pan Juzejev od roku 2010 zakladatelem společnosti Juteks v Samaře, která vyrábí ocelové konstrukce. Je snad tohle zdroj jeho příjmů, za něž tu teď spolu kupují dluhy vesnice Prameny? Nebo v Česku také zastupuje ruskou energetiku? „Pan Juzejev nechce poskytovat informace a já nebudu mluvit za něj,“ komentuje původ peněz Dmitrij Vajner.

Nebyt těch tajností, možná má celý slavný nákup dluhů české obce ruskými podnikateli jednoduché vysvětlení – když budou mít obec v hrsti, mohou protlačit případné změny územního plánu, které by jim dovolily postavit stáčírnu nebo vlastně cokoli na místě, kde to podle současných parametrů nelze – silnice v rekreační oblasti nejsou stavěny pro zátěž stovek kamionů. Nebo třeba chtějí mít dobré vztahy s obcí, kde mají obchodní zájmy – a tak skupili jejich pohledávky

„KDYŽ UŽ JSME TO ROZJELI, NEŠLO VYSTOUPIT.“

Obyvatelka Pramenů

si nás tu všechny koupil nějaký Rus, ale nasazovat psí hlavu starostovi není poctivé,“ říká žena polohlasem a přidává do kroku.

Působí dobře

Dům, v němž bydlí a úřaduje starostka Michala Málková, je bývalá oplátkárna, kterou si tu její maminka před lety koupila s tím, že z ní vybuduje penzion. To zatím nevyšlo a záměr připomíná jen nápis „Penzion Rosenberg“ na zdi, ale aspoň si tu paní Rosenbergová na dvoře zřídila hospodu. Funguje jen sporadicky, zato se v ní před dvěma a půl lety začal odvíjet příběh, který z její dcery Michaly Málkové tehdy učinil šéfkou vesnice a v němž vloni představila lidem Dmitrije Vajnera z předměstí Karlových Varů, který se svou firmou Real Aspekt skupil od věřitelů pohledávky obce.

Černoooká atraktivní hnědovláská úřaduje už třetím rokem v malé místnosti v přízemí. Někde v patře matka právě hlídá její osmnáctiměsíční dceru, protože středa je úřední den, kdy je starostka v domě k dispozici občanům od rána do sedmi do ve-

Hledali, až ji našli. (Starostka Málková)

a teď je nabídnou k odkupu daleko levněji nebo, jak slíbili na začátku při soukromých jednáních, si nechají jen pozemek se dvěma vrty a zbytek lesa darují vesnici.

Bohatý Rus není navíc v Karlových Varech ničím neobvyklým, všude ve městě je jejich přítomnost znát: Putinovi spoluobčané tu skupili hotely a domy, nedávno tu chtěli postavit akvapark, teď se chystají na stavbu dalšího golfového hřiště za půl miliardy. Nikdo samozřejmě neví, kde se jejich bohatství vzalo, a nikoho to ani moc nevzrušuje. Že si ale dva Rusové koupí rovnou celou vesnici, to ani na Karlovarsku ještě nezažili.

A na tento fakt často myslí i jeden karlovarský státní úředník, který starostce od začátku pomáhá. Ředitel krajského úřadu Roman Rokůsek slíbil už v roce 2012 při prvním jednání se státem, že novému vedení obce poskytne právní pomoc. „Pana Vajnera znám, společnost Vemex, kde pracuje, tu léta sponzoruje mládežnický hokej, to je záslužné,“ říká Rokůsek. Nejraději by byl, kdyby se toho všeho ujal stát a obci pomohl ze státní kasy, ovšem ani po třech letech se

mu to na ministerstvu financí nepodařilo dojednat. „Tohle mě děsí víc než cokoli jiného. Stát je laxní a výsledkem je, že Pramenům pomáhají Rusové,“ líčí Rokůsek. Gazprom za zády ho nijak neděsí. „Bojovat bychom měli spíš s muslimy. Za chvíli budeme rádi, že máme kolem sebe aspoň nějaké Slované.“

Není to plán

Ve Varech je klid, ale v Pramenech nejasnosti kolem dluhů vyvolávají konflikty. Před dvěma lety se tu spojili aktivnější starousedlíci a „náplavy“, tedy ti, kdo se sem přistěhovali z velkých měst za klidem a čistým vzduchem. Původně kandidovali do voleb v roce 2012 společně, ale nakonec se vše zamotalo. Dnes už si nikdo nevzpomíná, čím to začalo, nicméně skončilo to tím, že „noví“ už ani nemohli mluvit na zastupitelstvu, vesnice se proti nim otočila a nechápala, s čím to pořád otravují. S otázkami, jak je to s dluhy, s odmítnutím smlouvy, kterou si obec půjčovala od Real Aspektu další peníze, s alternativním plánem, jak vesnici začít stavět na nohy pomocí grantů přes účet založeného spolku Obnova obce Prameny, a s odmítáním nejisté naděje, že

dva hodní podnikatelé z Ruska obci pomohou tím, že skoupí dluhy a pak se budou k vesnici chovat jako bratři. Protože pokud se obci nepodaří přesvědčit stát, aby se do transakce zapojil a pomohl půjčkou a dotací, tak Prameny na několik desítek let přijdou o všechno – každý rok bude obec posílat celý rozpočet ve výši 1,7 milionu korun jako splátku firmě Real Aspekt.

Tohle by mohl změnit jedině stát, s ministerstvem financí se na tom Prameny zatím marně snaží dohodnout už tři roky. V minulosti měly příslib půjčky, později z možnosti sešlo. A teď to starostka se svým rádcem, ředitelem krajského úřadu, zkouší znovu. Závazný slib pomoci zatím nedostali, ale aspoň se přiblížil. Pokud se dohodnou s dvěma novými majiteli z Ruska na tom, že by pohledávky za rozumnou cenu odprodali, pak jim ministerstvo financí znovu dává naději na úspěch. „V takovém případě jsme připraveni o návratné pomoci jednat,“ vzkazuje do obce náměstek ministra financí Jan Gregor. ■

WWW.RESPEKT.CZ/AUDIO